

Protokół Nr 12/25

posiedzenia Komisji Edukacji, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, które odbyło się 14 stycznia 2025 r. w sali 102 w Urzędzie Marszałkowskim w Kielcach, al. IX Wieków Kielc 3.

Zawiadomienie o posiedzeniu stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

Obrady rozpoczęły się o godz. 13:10 i trwały do godz. 14:50.

Obrady prowadził **Paweł Krakowiak, Przewodniczący Komisji Edukacji, Kultury i Sportu.**

W posiedzeniu wzięli udział członkowie Komisji oraz zaproszeni goście. Listy obecności stanowią załączniki nr 2 - 4 do protokołu.

Przebieg posiedzenia

Ad 1.

Przewodniczący Komisji Paweł Krakowiak otworzył posiedzenie oraz powitał przybyłych na posiedzenie gości.

Komisja przyjęła do realizacji następujący porządek obrad:

1. Otwarcie posiedzenia.
2. Informacja na temat stanu dobra światowego dziedzictwa: Krzemionkowskiego regionu prehistorycznego górnictwa krzemienia pasiastego.
3. Sprawy różne.
4. Zamknięcie posiedzenia.

Ad 2

Przewodniczący Komisji Paweł Krakowiak przypomniał, że tematyka obrad jest skutkiem dyskusji na posiedzeniu w listopadzie 2024 roku, w wyniku której ustalono, że temat zagrożeń utraty statusu UNESCO przez Krzemionkowski region prehistorycznego górnictwa krzemienia pasiastego będzie przedmiotem jednego z kolejnych posiedzeń Komisji.

Następnie oddał głos Panu Andrzejowi Przychodniemu, dyrektorowi Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

W pierwszej kolejności na prośbę dyrektora Andrzeja Przychodniego został wyświetlony film Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim, w którym zaprezentowano historię oraz walory Krzemionkowskiego regionu prehistorycznego górnictwa krzemienia pasiastego. Nawiązano do wpisu na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, który nastąpił w 2019 roku. Był to wpis seryjny, który obejmował pradziejowe pola górnicze w Krzemionkach, Borownie i Koryciznę oraz relikty osady neolitycznej na wzgórzu Gawroniec w Ćmielowie.

Z materiału filmowego wynika, że jeszcze przed wpisem Krzemionkowskiego regionu prehistorycznego górnictwa krzemienia pasiastego na listę UNESCO podjęto starania, aby zapewnić w przyszłość właściwą ochronę nie tylko dla samych komponentów dobra, ale również dla obszarów chronionych zwanych strefami buforowymi. Zalecaną formą obecną w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami był park kulturowy. Samorządy gmin: Bodzechów, Ćmielów i Ożarów w 2019 roku podpisały porozumienie w sprawie jego utworzenia. Ostatecznie dopiero w październiku 2023 r. doszło do powołania Rudzkiego Parku Kulturowego na terenie 7 sołectw w gminie Ćmielów. W międzyczasie organy ochrony zabytków wszczęły postępowanie administracyjne dot. wpisania do rejestru zabytków całego oczekiwanego do objęcia ochroną obszaru. Wszystkie te działania były niezbędne z uwagi na fakt niezwyklej intensyfikacji wniosków inwestycyjnych na obszarach tzw. stref buforowych komponentów Krzemionkowskiego regionu. Wnioski dotyczyły inwestycji w sąsiedztwie dobra światowego dziedzictwa niedopuszczalnych dla UNESCO np. wydobywania kopalin, czy budowy wielkoobszarowych farm fotowoltaicznych. Szczególnym zagrożeniem okazał się wniosek o eksploatację wapieni ze złoża Ruda Kościelna, która miałaby nastąpić zaledwie 100 metrów od południowej granicy komponentu pierwszego czyli Krzemionek. Innym zagrożeniem dla statusu dobra była nadmierna intensyfikacja zabudowy, tym razem przy granicy północnej krzemionkowskiego pola górniczego. Kolejnym elementem zagrożenia stała się pozytywna decyzja środowiskowa Burmistrza Ożarowa oraz wydana koncesja na wydobywanie piasku w bezpośrednim sąsiedztwie komponentu III dobra – pola górniczego Korycizna. W filmie wskazano, że w związku z wydanym obecnie pozwoleniem jest to największe zagrożenie dla statusu Krzemionkowskiego regionu.

Podczas posiedzenia odbyto szeroką dyskusję na temat aktualnej sytuacji Krzemionkowskiego regionu prehistorycznego górnictwa krzemienia pasiastego, ewentualnych zagrożeń utraty statusu dobra światowego dziedzictwa oraz możliwości rozwiązania zaistniałego problemu. W dyskusji nad tymi kwestiami udział wzięli: **Andrzej Przychodni** – dyrektor Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim, **Jolanta Suska** – Burmistrz Miasta i Gminy Ćmielów, **Grzegorz Socha** – Wicemarszałek Województwa Świętokrzyskiego, **Rafał Kasprzyk** – Poseł na Sejm RP, członkowie Komisji: **Paweł Kakowiak**, **Jolanta Madioury**, **Jolanta Tyjas**, **Jan Maćkowiak**, **Sylwia Kanios** – dyrektor Departamentu Rolnictwa, Klimatu i Środowiska, **Henryka Baran** – zastępca dyrektora Departamentu Nieruchomości, Geodezji i Planowania Przestrzennego/Geodeta Wojewódzki, **Marcin Stańczyk** – Zastępca Burmistrza Ożarowa, **Seweryn Stoltz** – Prezes Zarządu Stowarzyszenia Korycizna, **Jerzy Sykała** – mieszkaniec Gminy Ćmielów.

Dyrektor Andrzej Przychodni zasygnalizował, że od 5 lat pojawiają się problemy związane z ochroną tzw. strefy buforowej, czyli terenu otaczającego sam zabytek. Wyjaśnił, że ochrona tej strefy wynika z wytycznych wydanych do konwencji podpisanej przez Państwo Polskie. Zwrócił uwagę na coraz więcej pojawiających się wniosków inwestycyjnych o profilu niedopuszczalnym dla dobra światowego dziedzictwa oraz zagęszczającą się zabudowę jednorodziną w bliskiej odległości od pola górniczego.

Dyrektor wskazał na konieczne elementy ochrony wpisu na listę dziedzictwa. Pierwszy to powstanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie Rudzkiego Parku Kulturowego zakazującego lokalizacji na jego terenie inwestycji niedopuszczalnych dla UNESCO. W tym miejscu wskazał na opinię arch. Janusza Korzenia na temat możliwości wsparcia przez Urząd Marszałkowski opracowania planów miejscowych zagospodarowania

przestrzennego dla terenów Rudzkiego Parku Krajobrazowego. Drugim elementem zdaniem dyrektora jest możliwość ewentualnego wzruszenia decyzji środowiskowej Burmistrza Ożarowa dla kopalni piasku w Śródborzu, która była podstawą do wydania koncesji. Nawiązał do raportu ICOMOS (Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków i Miejsc Historycznych) wskazujący na potrzebę wygaszenia działalności wydobywczej.

Następnie dyrektor nawiązał do posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Rozwoju Regionu Świętokrzyskiego poświęconego zagrożeniem wykreślenia „Krzemionek” z listy UNESCO w związku z eksploatacją złoża w Śródborzu, które odbyło się w dniu 25 września 2024 r. Przypomniął o deklaracji dotyczącej sprawdzenia prawidłowości wydanej decyzji środowiskowej.

Joanna Suska – Burmistrz Miasta i Gminy Ćmielów uznała, że najważniejszą sprawą jest ochrona dziedzictwa. W kwestii wydawania decyzji przez gminy zwróciła uwagę na trudność blokowania inwestycji. Zwróciła uwagę, że władze gminy związane są przepisami prawa. Jeżeli wpływają wnioski, organy są zobowiązane je procedować i pozostać bezstronnym w tym procesie. Sprzeciw społeczny nie stanowi przesłanki do decyzji odmownej. Jeśli chodzi o plan zagospodarowania przestrzennego Rudzkiego Parku Kulturowego poinformowała, że samorząd Gminy Ćmielów nie jest w stanie wydać 300 tys. zł na jego opracowanie, z uwagi na wiele innych wydatków, nawiązała przy tym do niedawnej powodzi na terenie gminy i strat z tym związanych. Nadmieniła, że o pomoc finansową na ten cel zwróciła się do Urzędu Marszałkowskiego oraz Wojewody. Podkreśliła, że postępowanie o wpisanie do rejestru zabytków Rudzkiego Parku Kulturowego prowadzi również Świętokrzyski Konserwator Zabytków. W kwestii możliwych działań ochronnych za najważniejsze uznała wprowadzenie terminu „strefa buforowa” do przepisów, a także wykupienie tych gruntów przez Państwo. Uznała, jednak że prace legislacyjne w tym zakresie toczą się zbyt wolno.

Przewodniczący Komisji Paweł Krakowiak również podkreślił, że niejednokrotnie władze gmin nie mają wyjścia i muszą wydawać decyzje zgodnie z prawem, mimo że część społeczeństwa jest temu przeciwna. Według niego istotna jest zmiana przepisów w tym zakresie.

Radna Jolanta Madioury za bardzo ważny uznała temat Rudzkiego Parku Kulturowego oraz problem brak planu zagospodarowania przestrzennego. Dlatego też są prośby o pomoc finansową dla gminy na jego opracowanie. Przypomniała, że koncesja na wydobywanie piasku w kopalni w Śródborzu została wydana w Urzędzie Marszałkowskim. Zwróciła uwagę, że Krzemionkowski region prehistorycznego górnictwa krzemienia pasiastego jest jedynym miejscem w województwie świętokrzyskim wpisanym na listę UNESCO.

Grzegorz Socha – Wicemarszałek Województwa w pierwszej kolejności zaznaczył, że bardzo wspiera ochronę Krzemionek. Następnie wyjaśnił, że jeżeli wniosek o wydanie koncesji zawiera decyzję środowiskową i nie zaistniały inne przesłanki Marszałek musi wydać decyzję udzielającą koncesji. Podkreślił, że na posiedzeniu zespołu parlamentarnego w dniu 25 września 2024 r., w którym również brał udział, takie samo stanowisko zajął Pan Krzysztof Galos, Podsekrzta Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska i Główny Geolog Kraju, który potwierdził prawidłowość postępowania Marszałka Województwa Świętokrzyskiego. Przypomniął, że na tym spotkaniu padły postulaty zmiany przepisów, które chroniłyby tego typu miejsca. Jednocześnie zwrócił się do dyrektora Przysięgłego

z pytaniem czy są aktualne pisma ze strony UNESCO o zagrożeniu wykreśleniem z listy światowego dziedzictwa.

Dyrektor Andrzej Przychodni w odpowiedzi nawiązał do opinii sprzed kilku lat. Jednocześnie podkreślił, że zagrożenie utraty statusu dobra światowego dziedzictwa jest realne. Zwrócił uwagę, że od 5 lat pojawiają się problemy ze strefą buforową i stanowisko UNESCO w tej sprawie jest niezmiennie.

Posel Rafał Kasprzyk nawiązując do dyskusji na posiedzeniu Zespołu parlamentarnego w dniu 25 września 2024 r. wskazał na dwie konkluzje spotkania. Pierwsza to weryfikacja przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska prawidłowości decyzji środowiskowej wydanej przez Burmistrza Ożarowa. Druga to podjęcie przez Ministerstwo Kultury prac nad zmianą ustawy o ochronie zabytków, tak aby pojęcie „strefy buforowej” dla obiektów wpisanych na listę dziedzictwa UNESCO - która spowoduje ochronę tych zabytków - zostało wpisane do porządku prawnego. Następnie poinformował, że w grudniu 2024 złożył również interpelację w niniejszej sprawie. Przekazał, że z udzielonej odpowiedzi wynika, że Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego prowadzi aktualnie prace nad nowelizacją niektórych przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Prace legislacyjne zostaną zakończone w pierwszym półroczu 2025 r., a projekt nowelizacji ustawy dotyczący ochrony miejsc światowego dziedzictwa i ich stref buforowych zostanie przekazany do Sejmu. Jednocześnie poinformował, że 19 lutego 2025 r. w Sejmie odbędzie się kolejne posiedzenie Zespołu Parlamentarnego poświęcone tej tematyce.

Seweryn Stoltz – Prezes Zarządu Stowarzyszenia Korycizna nawiązał do deklaracji w sprawie sprawdzenia poprawności wydanej decyzji środowiskowej.

Henryka Baran – zastępca dyrektora Departamentu Nieruchomości, Geodezji i Planowania Przestrzennego uznała, że jedynym rozwiązaniem jest zmiana przepisów polegająca na wprowadzeniu do polskiego prawodawstwa zapisu „strefa buforowa”. Jednocześnie zwróciła uwagę, że prawo nie działa wstecz, więc te przepisy mogą nie cofnąć już wydanych decyzji.

Sylwia Kanios – dyrektor Departamentu Rolnictwa, Klimatu i Środowiska również nawiązała do decyzji koncesyjnej uwarunkowanej wydaną decyzją środowiskową.

Marcin Stańczyk – Zastępca Burmistrza Ożarowa przychylił się do rozwiązań, na które wskazał poseł Kasprzyk. Nie zgodził się, że gmina jest związana jedynie przepisami prawa. Uznał, że lokalizacja tej inwestycji nie powinna się zdarzyć dużo wcześniej.

Radna Jolanta Tyjas wyraziła solidarność z mieszkańcami walczącymi o zachowanie statusu dobra światowego dziedzictwa. Przypomniała, że w Gminie Włoszczowa była podobna sytuacja, gdzie mieszkańcy protestowali przeciwko niechcianej inwestycji.

Radny Jan Maćkowiak odnosząc się do pojęcia „strefa buforowa” uznał, że lepiej byłoby mówić o strefie ochronnej. Poparł stanowisko Burmistrza Ożarowa, sprzeciwiając się stwierdzeniu, że organ wydający decyzje związany jest tylko przepisami prawa. Zaapelował, aby maksymalnie angażować urzędników przy procedowaniu tego typu decyzji i wykazywać się skrupulatnością przy analizie dokumentów.

Jerzy Sykała – mieszkaniec i były radny Gminy Ćmielów nawiązał do powstania Rudzkiego Parku Kulturowego, zaapelował w imieniu mieszkańców Gminy o działania na rzecz ochrony komponentów krzemionkowego regionu prehistorycznego górnictwa krzemienia pasiastego.

Dyskusja została zakończona po przyjęciu przez Komisję stosunkiem głosów 6 „za” i 2 „wstrzymujące” wniosku formalnego o zakończenie dyskusji, złożonego przez Radnego Kazimierza Mądzika.

Następnie **Radna Jolanta Madioury** złożyła wniosek formalny o ponowne rozpatrzenie jej interpelacji w sprawie dotacji dla Gminy Ćmielów na sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przewodniczący Komisji Paweł Krakowiak wyjaśnił, że zgłoszony przez Radną Jolantę Madioury wniosek nie stanowi wniosku formalnego i dotyczy interpelacji, którą Radna złożyła do Zarządu Województwa.

Radna Jolanta Madioury oznajmiła, że w takim razie ponowi swoją interpelację w tej sprawie do Zarządu Województwa.

Ad 3.

W sprawach różnych:

Radna Jolanta Tyjas poprosiła o przekazanie gadżetów na licytację w związku z 33. Finałem Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

Grzegorz Socha – Wicemarszałek Województwa odparł, że również uczestniczy w akcjach charytatywnych, takich jak np. Szlachetna Paczka, jednakże zawsze angażuje do tego własne środki.

Przewodniczący Komisji Paweł Krakowiak wyjaśnił, że przekazywanie gadżetów odbywa się zazwyczaj w sytuacjach, kiedy Urząd Marszałkowski jest organizatorem lub współorganizatorem wydarzeń, bądź w przypadku wydarzeń objętych patronatem.

Ad 4.

Wobec wyczerpania porządku obrad **Przewodniczący Komisji Paweł Krakowiak** zamknął posiedzenie Komisji.

Przewodniczący Komisji

Paweł Krakowiak

Protokół sporządził: Michał Wójcik